

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

СЪРНА

chitanka.info

Дребното конче весело тичаше по равното шосе. Понякога, като пръхтеше, то издигаше глава, сякаш искаше да кихне, и тръсваше гъстата си грива. Щръкналите калници на разнебитеното файтонче трептяха в мрачината, а старите му яйкове силно друсаха.

Двамата пътници бяха весели, както са весели ловци след сполучлив лов. Отстрани на капрата висеше голяма тъмнокафява сърна. Отметнатата ѝ назад глава унесено гледаше с изцъклените си очи снишеното небе, осято с дребни есенни звезди. Двамата ѝ хвърляха от време на време по някой поглед, като че искаха да се уверят, че тя е здраво привързана там, и жадно вдишваха с влажния въздух миризмата на есен и кон, която съпътстваше файтончето.

От двете страни на шосето се простираха голи кални ниви. Тук-там се чернееха горички, бяла мъгла лежеше в низината, дето шумеше реката, а малката мътна луна бягаше назад и се криеше в оголелите клони на брястовете край пътя.

Двамата пътници говореха за необикновени случки през време на лов, за кучета, за оръжия, шегуваха се със спривавия господар на кончето и неочаквано единият от тях млъкна и се сгуши в яката на шубата си, като че искаше да подреме.

Другият го погледна учудено, намести се по-удобно във файтончето и затвори очи.

Есенната нощ бе хладна и глуха, пътят — пуст. Файтончето скърцаше и хриптеше. Едното му колело пискливо се оплакваше от нещо, сякаш се сърдеше на равномерните удари на конските копита.

Така измина цял километър.

Изсъска запалена кибритка. Единият от ловците запуши.

— Помислих, че спиш — забеляза другият.

— Студено е. Ако заспя, ще настина. Но аз млъкнах за друго.

— Какво има?

— О, нищо. Спомних си нещо, понеже мислех за сърната, която убихме днес.

— Някакво приключение?

— Да, да, случка... спомен. Доста отдавнашна работа. Тогава бях инженер в едно планинско градче, в което имаше стар турски часовник и много скука. Но околните гори бяха пълни с дивеч.

Той се оживи внезапно и добави горещо:

— Прекрасни бяха тия гори през тихите светли, есенни дни, изпълнени със сладостна умора. Славни дни!... Пък и целият този край е чудно спокоен. Градчето старо, тъжно и тихо. Наоколо села и махалички, скрити край пожълтели като лисичи кожуси гори, занемели воденички покрай унилите реки и пусти пътища, които есен миришат на прах и говежди тор.

Веднъж убих младо, едногодишно сърне. Кучето гонеше неговата майка. Тя избяга далече зад баирите. Види се, то бе я следвало донякъде, после беше се отделило и върнало. Аз го забелязах, когато пъплеше по глинестия сипей.

Напомняше изплашено дете. То се спираше често и като дишаше заморено, тревожно поглеждаше назад. Там, зад червеникавите неподвижни гори, все още се чуваше лаят на кучето.

Когато достигна края на полянката, където стоях, аз гръмнах.

То падна с подвити под себе си крака така, както пада смъртно ударен дивеч.

Аз го довлякох на поляната, сложих го до себе си и с треперещи ръце запуших цигара. После дълго време виках кучето да споделя радостта си с него. Ала то не идеше. Изглежда, старата сърна се стремеше да го отвлече колкото може по-надалеч.

Все пак аз го чаках, докато слънцето докосна върховете на баирите и техните сенки легнаха в низините. Небето се избистри и засия с кротка дълбока синина. Във въздуха висеше нещо безпомощно и до болка нежно. Аз обичах да съзерцавам тия есенни залези, които изгарят в сладка и тиха скръб. Тогава пожълтелите гори, неразклащани от никакъв вятър, остават неподвижни, сякаш са упоени от своята тежка красота.

После метнах сърнето на раменете си и слязох в един тъмен дол, където имаше стар, някогашен път.

Там растеше висока ръждива папрат. Влага и бурени покриваха дъното на дола, като че това място беше кът, останал от друга ера. Сутрешната слана още блестеше между тъмната папрат.

Като оставих сърнето на пътя, отбих се настрана край гората, дето имаше кладенче. И ето, когато се напих с вода, чух зад себе си слабо тропане. Върховете на папратта се раздвижиха и оттам се показа сивото тяло на голяма стара сърна.

Тя държеше главата си наведена като куче, което души. Ушите ѝ бяха насочени напред. По тялото ѝ минаваха бързи плахи тръпки. Изведнъж тя видя сърнето и пристъпи към него, ала шапката ми, захвърлена наблизко, я изплаши.

Няколко секунди душеше въздуха и се вслушваше. Аз стоях тъй неподвижно, че треперещият ѝ от напрежение поглед не ме забеляза. Но тя усещаше моето присъствие и страхът у нея се бореше с инстинкта ѝ на майка.

Неочаквано сърната удари с предните си крака о земята. Тоя знак се отнасяше за сърнето, ала то лежеше неподвижно. Тогава, като не смееше да се приближи до него, тя се отдръпна назад и аз чух колебливите ѝ стъпки в гората край дола.

Тя обикаляше там нагоре-надолу, спираше се, слушаше, пак тръгваше за някъде. После поблея тихичко с тревожен, тръбен и кратък звук. Аз слушах стъпките ѝ как се отдалечават от дола. След това настана тишина. Долът се изпълни с мрак. Наоколо гората почерня. Звездите се палеха и сърповидният месец бързо пожълтя, увиснал в малкия къс небе над мене.

Сърната си беше отишла и може би завинаги. Обхвана ме яд. Трябваше да стрелям, а не стрелях. Страстно ми се искаше да я видя още веднъж, поне още веднъж. Това желание беше тъй силно и нетърпеливо, че аз престанах да дишам и започнах да се вслушвам с полуотворена уста.

Полъхна тих вятър, неуловим като въздишка. Черната настръхнала папрат едва зашумя, а върховете на гората останаха неподвижни. Над главата ми прехвъркна кос, мушна се някъде и се спотаи. Слаба зеленикава светлина мътно освети дола и накара дърветата да хвърлят леки, призрачни сенки.

„Тя ще се върне — мислех си аз. — Ще отиде до мястото, дето днес е лежала с него, ще подуши леглото му — малка трапчинка, изровена на завет под бука. Земята още пази миризмата на тялото му — там има няколко кафяви косъма, прилични на сухи борови листа. Те са паднали от челото му, когато тя е близала с грапавия си език неговите наболи рогца. А него го няма. Тя все пак няма да повярва, че то е мъртво, и може би ще го подири на полянката, където толкова пъти двете са пасли. Сега тя е там. Гледа върховете на гората, гледа

месеца, който също я гледа, мърда уши на всички страни, вслушва се. Не, и тук го няма.

Тя му се обажда: «Х-ук! Х-ук!» — и отведнъж усеща тишината, в която е сама. Тогава забравя всяка предпазливост и решава да се върне в дола, за да провери дали то е все още там. Тя може би не разбира какво е станало, ала нейното учудване расте и постепенно се превръща в мъка, която не ѝ дава мира...“

„И тя непременно ще дойде — реших аз. — Само кучето да не се върне и да я подуши. Дано е вдигнало друг дивеч или пък да си е отишло у дома. Иначе всичко ще пропадне.“

И наистина тя се върна. След няколко минути ясно чух стъпките ѝ.

„Туп-туп, туп-туп!“ едва доловимо кънтеше сухата земя под нейните копита. Тишината в дола прибираше всички звуци и ги усилваше.

Няколко пъти тя се спира и дълго време стоеше на едно място. После тръгваше с дебнещи крачки.

И аз дебнех. Тялото ми тръпнеше. Като че се боях от нещо и същевременно изгарях от нетърпение по-скоро то да стане.

И ето че сърната дойде съвсем наблизко, на брега на дола, и там се спря. Кръвта биеше в слепите ми очи. Аз се ядосвах на дишането си. Рядката лунна светлина се лееше над заспалата гора. Дърветата ме гледаха като хора, затаили дъх в очакване...

Няколко минути продължи напрегнатата тишина. В дъното на дола нещо се срути. Клоните на храстите се разлюляха и пред мене се очерта тъмният силует на сърната.

Тя застана неподвижно, като вкаменена. Половината от тялото ѝ потъваше в папратта, но вдигнатата и глава и линията на гърба ѝ се виждаха добре.

Подчинен на някаква необорима сила, аз насочих пушката и дръпнах спусъка...

Гърмът блъсна гората, долът сякаш изрева. Червеният пламък на изстрела ме ослепи. Нещо изпраця надолу и всичко затихна. Няколко секунди гледах барутния дим как пълзи като отровна мъгла по тревата. Сетне грабнах шапката си и сърнето и без да погледна настрана, побягнах към шосето. Оттам се понесе воят на моето куче, което ме търсеше...

Файтончето затрополя по някакво дървено мостче. Конят усети водата и спря. Господарят му го плесна е камшик.

Ловецът, който разказваше, отново се сгуши в подплатената с кожа яка на шубата си. Другият попита:

— Значи, остави я там?

— Не, отидох на другия ден, ала я нямаше. За щастие, не съм я улучил.

Двамата млъкнаха.

— По-хубаво — обади се файтонджията. — Ако питате мене, аз ще забраня ловджийството. Какво е то развлечение? Разбойничество!

Той почака да се обади някой и да поведе разговор, но тъй като ловците мълчаха, измърмори нещо и шибна кончето.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.